Informatizare, automatizare şi programe pentru bibliotecă

MELANIA SUCIU
Biblioteca Judeţeană Mureş

1. Aspecte ale informatizării bibliotecilor

Orice activitate umană este mai mult sau mai puţin tributară cărţii. În cărţi s-au adunat de-a lungul timpului cunoştinţele, gândurile, ideile omenirii. Chiar şi fenomenele neelucidate sau neînţelese au făcut să curgă râuri de cerneală. Cărţile s-au adunat în biblioteci, unde pot fi găsite, studiate, reprezentând ansamblul cunoştinţelor umanităţii şi permit informarea fiecărui individ în orice domeniu doreşte.

Putem spune despre carte că este o minunată invenţie a omului, menită să modifice spiritul, să conserve trăiri, evenimente, probleme universale sau personale. Dar tot aşa de bine, cartea este capcana cuvintelor, căci nu toţi cei care parcurg rândurile unei cărţi pot considera că au pătruns în tainele conţinutului acesteia. O carte trebuie înţeleasă pentru că este un obiect destinat comunicării între spirite prin intermediul materiei, punte de legătură între spaţiul stărilor sufleteşti şi spaţiul fizic.

Cartea ni se înfăţişează, ni se destăinuie sub formă scrisă. Plăcerea de a parcurge rândurile, de a răsfoi paginile este una sublimă. Din vremurile când omul folosea pentru scris şi citit papirusul şi până astăzi, cartea scrisă nu s-a schimbat.

Într-o societate în schimbare, cum este societatea noastră, se simte tot mai acut nevoia de informaţie. Şi oare nu biblioteca este instituţia complexă, pentru care, raţiunea existenţei sale este de a oferi acces la informaţie, la cunoaştere - fundament al culturii intelectuale?

Biblioteca, în calitatea sa de centru informativ, educativ şi recreativ, trebuie să fie o instituţie prietenoasă, în care cititorul să se simtă bine, relaxat şi confortabil, şi mai presus de orice, să fie ajutat să găsească într-un timp relativ scurt informaţia necesară. Bibliotecarul este, şi trebuie să rămână, puntea de legătură dintre cititor şi informaţie, interpretul care traduce o întrebare într-un răspuns apropiat.[1]

Pe măsura dezvoltării culturale a umanităţii, cartea şi-a consolidat poziţiile,

[1] Doina Banciu, ***De la biblioteca electronică la biblioteca virtuală***, în ***Cartea electronică*** – coord. D. Banciu. Bucureşti, Editura Ager, 2001.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

s-a rafinat, a devenit polarizantă pentru valoarea intelectuală. După tribulaţii şi orgolii trecătoare, celelalte mijloace mass-media s-au reorganizat, într-un fel sau altul, în jurul cărţii, sporind-o, demonstrându-i plenitudinea. Aproape toate celelalte mijloace mass-media au venit spre carte, deşi iniţial o negaseră, ca spre izvorul şi împlinirea lor. Ele o pot adânci, pot fluidiza zone particulare ale comunicării, pot să-i ajute pe cei care au capacităţi mai reduse de abstractizare, pe cei în care cuvântul nu răsună destul, pot satisface pe cei care sunt legaţi de proprietatea unor forme particulare de mesaj, dar nu pot şi nici nu trebuie să o înlocuiască. Cartea se poate regăsi în misiunile ei profunde, mult mai bine într-o realitate multimedia, decât într-un cadru monopolizat. Ea îşi sporeşte valoarea atunci când rămâne legată de sferele esenţiale ale valorii.[2]

Orice instrument care va lăsa liberă relaţia individuală cu un conţinut informaţional particular, acceptând ritmurile şi deprinderile intelectuale ale receptorului, modul lui de a se conecta, de a se implica, de a interfera cu acest conţinut se va putea numi urmaşul de drept al cărţii de azi şi de totdeauna, dacă într-o bună zi alte tehnologii vor permite realizarea unui produs mai adecvat nevoii de cunoaştere, mai rezistent, mai ieftin, mai ergonomic. Un produs întemeiat pe lectură, ca proces de continuă determinare şi indeterminare, adică pe o continuă deschidere de perspective.

Deşi noile tehnologii au indus în sufletul multora o anumită teamă, trebuie să privim spre viitor cu optimism, să nu uităm că ideile fecunde şi progresul învinge tradiţiile învechite. Astăzi trebuie neapărat dezvoltat ceea ce s-ar putea numi o nouă conştiinţă cetăţenească în şi prin informare. Trebuie mers în mod hotărât către o nouă cultură a informaţiei, care va permite omului, societăţii, să gândească şi să acţioneze în acest nou univers tehnic, fără a-i deveni sclav.[3]

Dar s-au schimbat multe în jurul nostru, s-a dezvoltat industria, tehnologia, iar tehnica de calcul a invadat practic toate domeniile de activitate. În acest context al informatizării şi automatizării, nu s-a modificat cartea scrisă, ci au apărut alternative: cartea electronică sau cartea virtuală. Informaţia apare şi pe alt suport decât hârtia. Mai mult, au apărut şi apar documente multimedia, care au un conţinut bogat de informaţii sub diverse forme: text, imagini, muzică, filme, toate înglobate pe un singur suport fizic. Rezultatul este şi el diferit. Nu mai înveţi, ci afli! Nu mai citeşti, ci te informezi! Nu mai memorezi, ci faci conexiuni şi descoperi lucruri nebănuite!

---

[2] Mihai Drăgănescu, ***De la societatea informaţională la societatea cunoaşterii***. Bucureşti, Editura Tehnică, 2003.

[3] Robert Covaru, ***Între spaimele milenariste şi retorica perenităţii: Unde este biblioteca viitorului***? în Revista ***Biblioteca***, nr. 8 / 2002.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

Biblioteca nu mai este un loc rece, întunecat, umed, prost ventilat şi prăfuit. Nu mai este un simplu depozit de cărţi. Ea va trebui să devină unul din cele mai atractive spaţii pentru viaţa comunităţii, dată fiind competiţia cu celelalte mijloace de comunicare în masă şi de informare. În acest context, ea trebuie să-şi asume cele patru roluri de bază ale unei biblioteci publice:

- centru cultural;
- centru educaţional şi de învăţământ;
- centru de informare şi documentare;
- centru social.

În toată lumea, bibliotecile se află într-o continuă transformare din dorinţa de a identifica noi forme şi mijloace de diseminare a informaţiei către utilizatori. Trecerea de la biblioteca clasică la cea electronică, adică biblioteca ale cărei funcţii şi servicii sunt asistate de calculator şi care îşi construieşte baze de date bibliografice în locul cataloagelor, şi chiar la biblioteca virtuală, ca rezultat al interconectării diferitelor baze de date, nu mai este o tendinţă modernă, ci realitatea care trebuie construită şi dezvoltată acolo unde nu există.

Setea de informare a atins niveluri fără precedent. Omenirea este sortită cunoaşterii, lung proces care înseamnă, pe lângă acumularea continuă de informaţii, organizarea cunoştinţelor dobândite, ierarhizarea lor, crearea unui întreg lanţ de corelaţii ce vor duce în final la regăsirea informaţiei, înţelegere şi înţelepciune. Este de la sine înţeles că rolul bibliotecii în zilele noastre este mai mult decât acela de simplu depozitar al informaţiei, care, cu siguranţă, a devenit atât de vastă, încât multe resurse sunt inaccesibile publicului larg. Biblioteca are rolul de a organiza informaţia pe care o deţine şi de a o face accesibilă unui număr cât mai mare de utilizatori. De multe ori, cercetătorul se află în imposibilitatea de a utiliza documente indispensabile cercetării, şi aceasta deoarece multe dintre resursele cu o inestimabilă valoare informativă şi documentară au devenit cărţi rare, care nu au mai fost reeditate. Bibliotecile şi arhivele, care trebuie să vină în întâmpinarea acestor nevoi ale cercetătorului, sunt în căutarea unor soluţii virtuale, electronice, care să înlăture pe cât posibil, orice obstacol în calea informării.[4]

Descoperirile din sfera tehnologiei digitale au deschis noi orizonturi bibliotecilor şi, în acelaşi timp, utilizatorilor, adevăraţii beneficiari ai progresului, actorii cei mai importanţi ai sistemului informaţional. Acest sistem îi cuprinde, de asemenea, pe creatorii de informaţie, furnizorii şi depozitarii acesteia (biblioteci,

[4] Pierre-Yves Duchemin, ***Arta informatizării unei biblioteci: Ghid practic***. Timişoara, Editura Amarcord, 1998.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

arhive şi centre de documentare), care au rolul de a o păstra într-un cadru organizat şi de a deservi nevoia de informare a publicului larg.

În civilizaţia informaţiei, bibliotecile nu pot rămâne ce-au fost, doar simple depozitare de cărţi, închise în forme rigide, ci trebuie să se adapteze şi să se dezvolte, să devină elemente cheie ale societăţii informaţionale, prin organizarea şi distribuirea informaţiei cu mijloace electronice.[5]

Experienţa ultimelor decenii a dovedit că informatizarea este un proces care duce rapid la modernizarea funcţionării bibliotecilor. Informatizarea a revoluţionat lumea sfârşitului de mileniu, devenind o putere mondială, alături de economie, bani sau forţă militară. Cine doreşte să fie cu adevărat puternic trebuie să utilizeze fără rezerve informaţia.

Ultimii ani au arătat că informatizarea nu este o simplă metodă de modernizare, ci şi una de redefinire a bibliotecii. Instalarea echipamentelor electronice (calculatoare) nu a dus doar la creşterea vitezei de lucru şi la uşurarea condiţiilor de muncă ale bibliotecarilor ci, poate chiar mai mult, la repoziţionarea bibliotecilor în contextul informaţiilor. Numai că aceasta s-a produs diferenţiat, aproape aleatoriu în funcţie de parametrii proprii fiecărei unităţi. Structuri fundamentale de informare şi documentare, deţinătoare de fonduri primare esenţiale, bibliotecile româneşti au păşit pe această cale mai mult din iniţiative individuale şi adesea cu rezolvări locale. Puţinătatea fondurilor, dar şi a experienţei au făcut ca deschiderea de după 1990 să fie folosită de fiecare după posibilităţi.

Proveniența, mai ales externă a resurselor, limitate şi strict orientate, a direcționat efortul spre anumite zone, cu deosebire spre bibliotecile mari, cu capacitate sporită de a atrage resurse, încât ceea ce s-a făcut până acum în domeniu acoperă numai o mică arie din ansamblul resurselor infodocumentare româneşti.

Rolul esențial al bibliotecii este de a pune la dispoziția publicului cititor zestrea spirituală şi culturală a întregii omeniri, grație posibilităților oferite de tehnologiile multimedia. Scopul unui astfel de proiect este de a exploata programele de digitizare existente pentru a construi o bază vastă de documentație distribuită electronic prin mijloacele de comunicare globală. Etapa următoare are în vedere dezvoltarea şi implementarea unor modalităţi complexe de a lucra cu această bază de informație. Înlesnirea accesului la o întreagă enciclopedie

[5] Ioana Dragotă, ***A informatiza, informatizare***, în Revista ***Biblioteca***, nr. 11-12 / 2004.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

universală este doar un prim pas. Remarcabile sunt modalităţile prin care procesele de documentare vor fi uşurate şi optimizate.[6]

Un alt aspect important pe care trebuie să-l avem în vedere vorbind despre bibliotecă în condiţiile informatizării şi automatizării este numărul mult mai mare de cititori pe care îl atrage, şi datorită posibilităţii de a accesa informaţia necesară de la distanţă, prin internet. Astfel, cititorul grăbit sau cel care nu are la dispoziţie timpul necesar pentru a intra într-o bibliotecă nu mai are nevoie să petreacă ore în şir în sala de lectură; de la calculatorul propriu sau prin dispozitivul special de lectură, are la îndemână informaţiile necesare.

Biblioteca virtuală este ultima etapă dintr-un lung şi laborios proiect – informatizarea bibliotecilor – proiect care exprimă, în fond, necesitatea ca bibliotecile să fie transformate în sisteme deschise şi integrate sistemului mondial de documentare ştiinţifică şi bibliografică.[7] Fără baze de date, fără punerea lor într-o relaţie interactivă, învăţământul şi cercetarea pot deveni simple procese cumulative şi repetitive. Prin urmare, informatizarea structurilor infodocumentare atestă o înţelegere creatoare a sensurilor majore ale dinamicii cognitive. Noua tehnologie creează o nouă formă de prezentare, organizare, acces la informaţie, având ca rezultat un produs de informare complex şi uşor de utilizat.

Biblioteca nu va putea să nu devină şi în România ceea ce este în alte ţări: un centru de informare şi documentare pentru comunitate, un serviciu public de informare şi formare a utilizatorilor, activ, dinamic, adaptabil, implicat în viaţa socială şi culturală, centru ce gestionează o imensă cantitate de informaţie foarte diversă. Ceea ce se impune acum este modificarea mentalităţii bibliotecarului, care, la rândul lui, trebuie să modifice mentalitatea utilizatorilor. Aceştia din urmă trebuie în primul rând informaţi cu privire la existenţa unor servicii la care pot apela pentru informarea generală – care le pot servi în interes personal şi profesional în rezolvarea problemelor curente ale vieţii. Informarea şi formarea utilizatorilor ocupă un loc privilegiat în strategiile bibliotecilor din alte ţări şi este foarte limitată la noi. În mod evident, mai ales bibliotecile judeţene au posibilităţi mai mari pentru a-şi informa utilizatorii reali şi potenţiali despre serviciile pe care le oferă, fondurile de care dispun şi sfera lor de interes, despre utilitatea unor surse de informare. A venit timpul ca, şi la noi, bibliotecarii să aibă în vedere, în mai mare măsură, necesitatea de a pune la curent utilizatorii cu serviciile de care pot dispune, printr-o mediatizare adevărată, prin tipărituri de calitate care să facă posibilă, pentru fiecare cetăţean, prin apelul la serviciile bibliotecii publice,

---

[6] Doina Banciu, Gheorghe Buluţă, Victor Petrescu, ***Biblioteca şi societatea***, Bucureşti, Editura Ager, 2001.

[7] Raluca Lupşa, Mihai Păunescu, ***Biblioteca viitorului***. În ***Cartea electronică*** – coord. Doina Banciu. Bucureşti, Editura Ager, 2001.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

informarea de care el ar putea avea nevoie. Biblioteca trebuie să depăşească prejudecata aşteptării publicului în localurile sale şi trebuie să se manifeste în viaţa comunităţii în mult mai mare măsură decât până acum.

De la înfiinţarea sa, biblioteca publică a fost permanent raportată la colectivitatea ale cărei interese de informare şi documentare le serveşte şi pentru care a fost, de altfel, creată. Fiind o instituţie culturală, cu puternice valenţe tradiţionale, rolul ei în societatea începutului de mileniu creşte, deci posibilităţile educaţiei permanente ale oamenilor s-au diversificat, prin apariţia unor noi instituţii, ce folosesc multiple mijloace moderne de comunicare.

Ideal, o bibliotecă publică îşi îndeplineşte funcţia dacă este capabilă să satisfacă interesele de lectură ale oricărui membru al colectivităţii din colecţiile proprii sau din acelea ale întregului sistem. Relevantă este capacitatea de adaptare la timpul de care dispune utilizatorul, la starea lui psihică, la ritmul propriu fiecăruia, influenţat de starea de oboseală sau de alţi factori. Utilizatorului i se oferă deplină libertate de folosire a documentelor, posibilitatea de abordare sau de revenire asupra acestora. De asemenea, biblioteca publică devine tot mai mult un complement de neînlocuit al altor instituţii culturale sau mijloace de educaţie permanentă.[8]

În amplul proces de dezvoltare şi organizare a societăţii contemporane în general, biblioteca, parte componentă a sistemului şi a subsistemului cultural, trebuie să-şi direcţioneze activitatea în aşa fel, încât să menţină permanent un echilibru între stabilitate şi dinamism, între modalităţile clasice şi cele moderne de interacţiune, între funcţia tradiţională şi tendinţele novatoare. Pentru realizarea acestor deziderate este imperios necesară o activitate managerială realistă, bibliotecile adoptând şi adaptând principii şi metode general valabile în lumea afacerilor, a producţiei industriale sau a strategiei de guvernare.[9]

Viitorul bibliotecii depinde, desigur, de factori sociali, economici sau de altă natură pe care nu îi controlează, dar depinde, cel puţin în aceeaşi măsură, şi de capacitatea ei de a se adapta la evoluţia rapidă a societăţii, la schimbările pe care progresul tehnologic le produce în toate domeniile de activitate. Biblioteca nu se poate închide în sine, mimând adaptarea sau, mai rău, respingând-o aprioric. Soarta ei depinde de modul în care răspundem provocărilor vremii.

Una dintre realele ameninţări pentru bibliotecile de la noi este considerarea, în continuare a utilizatorului ca un auxiliar al procesului şi nu ca un element central al acestuia. O bibliotecă excelent organizată, beneficiind de spaţii de

---

[8] Adriana Trif, ***Incursiuni în procesul de automatizare***, în Revista ***Biblioteca***, nr. 11-12 / 2004.

[9] Petruţa Blaga, ***Managementul sistemelor informaţionale***. Târgu-Mureş, Editura Universităţii „Petru Maior", 2001.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

lectură adecvate, de fonduri documentare valoroase şi de dotări tehnologice moderne nu este, în cele din urmă, decât o bibliotecă tradiţională cosmetizată, câtă vreme reacţionează strict la solicitările utilizatorilor reali şi nu ştie să se pună în valoare printr-o atitudine proactivă faţă de toţi utilizatorii potenţiali, printr-o reală preocupare pentru nevoile lor de informaţii.

Nici bibliotecile din ţara noastră nu au fost ocolite de pătrunderea după 1990 a tehnicii de calcul, a informatizării şi automatizării în toate domeniile de activitate. Informatizarea s-a făcut încet şi neuniform deoarece resursele financiare necesare au fost asigurate din fondurile bugetare în cea mai mare parte. Cu toate acestea, bibliotecile judeţene au în momentul de faţă câte o reţea de calculatoare proprie, mai mică sau mai mare, în funcţie de investiţiile pe care au reuşit să le obţină de la autorităţile financiare, a fondurilor obţinute de la Ministerul Culturii prin Programul Naţional de Informatizare şi Automatizare sau a unor fonduri de finanţare externă.

Cea mai mare parte a bibliotecilor judeţene utilizează Tinlib-ul ca program de gestionare a activităţii lor. Alte biblioteci judeţene folosesc programul Alice, sau Biblis. Multe biblioteci au şi acces la Internet, limitat sau nelimitat, în funcţie de posibilităţile financiare ale fiecăreia.

La nivel naţional se urmăreşte crearea unui Consorţiu de biblioteci şi centre de informare care să-şi pună în comun bazele de date, permiţând astfel crearea Catalogului Naţional Partajat. Se doreşte, de asemenea, şi traducerea listelor de autoritate Rameau pentru utilizarea lor în toate bibliotecile în vederea completării câmpului „vedete de subiect." Acestea, împreună cu un program adecvat care să permită accesarea pe Internet a bazelor de date în regim on-line sunt paşi importanţi în procesul de informatizare şi automatizare a serviciilor de bibliotecă, dar realizarea lor este relativ înceată, în special din considerente financiare.

2. Programe pentru gestionarea activităţii de bibliotecă

Cum se ştie, primele reprezentări cu privire la informatizare erau legate mai ales de dimensiunile cantitative, de creşterea capacităţilor de stocare, de viteza de regăsire, de posibilitatea reducerii generale a personalului prin creşterea productivităţii specifice. Abia mai târziu s-a înţeles că, informatizarea structurilor infodocumentare, mai ales a bibliotecilor, produce o revoluţie totală, legată de toate verigile lanţului informaţional. Într-o etapă ulterioară, perceperea consecinţelor informatizării a trimis la zone calitative mai profunde. Informatizarea promite modificarea tabloului lumii, a poziţiei individului, schimbă raporturile dintre formele comunicării şi, implicit, ale existenţei.

Tehnologiile informaţiei fac posibilă organizarea celor mai diverse structuri flexibile ale consorţiilor locale, regionale, naţionale şi internaţionale, bazate pe punerea în comun a resurselor, a celor mai neaşteptate combinaţii ad-hoc, care

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

pot conduce la rezolvarea unor probleme concrete. Sunt nesfârşite lanţuri de oportunităţi care trebuie intens exploatate de un management inteligent şi deschis, într-o societate care, la rândul ei şi la scară globală, va învăţa să-şi depăşească rigiditățile.

Bibliotecile publice din ţara noastră înaintează pe calea informatizării în funcţie de resursele financiare obţinute în acest scop. Biblioteca Naţională şi Asociaţia Bibliotecarilor şi Bibliotecilor Publice din România (ANBBPR) urmăresc şi coordonează, printr-un program comun, informatizarea bibliotecilor şi legarea lor în reţea prin conectarea la Internet. Bibliotecile judeţene, în marea lor majoritate, au achiziţionat programul Tinlib de gestionare a activității de bibliotecă cu care şi-au creat fiecare baza de date a fondului de carte existent, folosind Modulul Catalogare al programului, şi evidenţa cititorilor şi a cărţilor împrumutate prin utilizarea Modulului Circulaţie. Decalajul dintre biblioteci în ceea ce priveşte informatizarea apare ca urmare a resurselor financiare diferite de care dispun, ele fiind arondate din punct de vedere administrativ consiliilor judeţene sau locale, dar şi receptivității, dorinţei şi posibilităţilor lor de adaptare la noile tehnologii.

Biblioteca Judeţeană Mureş a păşit pe calea informatizării odată cu alte biblioteci publice din ţară. În momentul de faţă, dispunem de o reţea de calculatoare şi de programul Tinlib[10] cu care s-a creat o bază de date ce cuprinde cărţile intrate în bibliotecă începând cu anul 1990 şi o bază de date a cititorilor.

Bibliotecile judeţene care au început informatizarea printre primele, şi-au creat bazele de date cu diferite programe cum ar fi: Oracle la Cluj, Isis la Timişoara sau un program propriu creat în Fox sub Dos la Piatra-Neamţ. Ulterior, au trecut, printr-o reconversie de date, la programul Tinlib, cu excepţia Bibliotecii Judeţene Neamţ. Pe parcurs, în măsura în care alte biblioteci au pornit pe drumul informatizării, majoritatea au optat tot pentru programul Tinlib, dar nu pentru că era cea mai bună ofertă, ci pentru că era practic unica de pe piaţa românească. Ulterior a apărut un alt program de bibliotecă, Alice,[11] care a pătruns cu preponderenţă în mediul universitar, însă l-au adoptat şi câteva biblioteci judeţene, cum ar fi cea de la Braşov.

Cele două programe, Tinlib şi Alice sunt foarte scumpe şi pot fi achiziţionate cu greu de bibliotecile orăşeneşti sau comunale, în cazul în care acestea primesc fonduri pentru achiziţionarea de calculatoare. Deci, bibliotecile judeţene sunt, din punct de vedere financiar, singurele care se pot folosi de aceste două programe. Sigur, şi fondul de carte este mare în cazul lor şi nu pot lucra decât cu programe proiectate să vehiculeze un număr de date pe măsură.

[10] Manualele Tinlib.

[11] Ghidul de bază pentru Alice.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

Totuşi bibliotecile mai mici nu ar trebui să scape din vederea firmelor care produc sau implementează programe pentru biblioteci şi acestea ar trebui să ofere şi variante pentru biblioteci medii şi mici, evident la un preţ proporţional mai mic.

Un astfel de program foloseşte biblioteca din Reghin, care dispune în prezent de patru calculatoare. Este vorba de programul Biblis, implementat de firma Bitlib Service din Sfântu-Gheorghe. Acesta este un program modular utilizat pentru gestionarea activităţilor în bibliotecile mici şi medii, creat de firma menţionată şi utilizat de câteva biblioteci din ţară, printre care şi Biblioteca Judeţeană Harghita din Miercurea-Ciuc.

În ultimul timp am mai văzut două oferte de programe create de două firme din ţara noastră. Sigur că aceste programe se vor utiliza în diferite biblioteci mici, şcolare, comunale orăşeneşti, în măsura în care vor exista fonduri pentru achiziţionarea şi asigurarea service-ului lor şi, de asemenea, în măsura în care firmele respective vor pătrunde pe piaţă.

Voi prezenta în tabelul de mai jos o situaţie comparativă privind ofertele de preţuri de care dispun eu în momentul de faţă pentru pachetul de programe oferit de aceste firme.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

Firma	Programul	Pachetul oferit	Preţ	Service
IME-România	Tinlib (aplicaţie sub DOS)	catalogare cpac evidenţă	3867 USD	1500 USD/an
		catalogare cpac evidenţă circulaţie rapoarte	8540 USD	
		catalogare cpac evidenţă circulaţie rapoarte achiziţii seriale comunicaţii	16766 USD	
Softlink România	Alice (aplicaţie sub Windows)	Monoutilizator	2500 USD	850 USD/an
		Multiutilizator	10000 USD	
Sitlib Service Sf.-Gheorghe	Biblis (aplicaţie sub DOS)	Monoutilizator	200 USD /modul	100 USD/an
		multiutilizator	350 USD /modul	
E&E Software Enterprise, Arad	Program de gestiune a unei biblioteci	Modul Carte Modul Abonat Modul Internet Modul Conectare	500 USD	
Globe Seattle, Suceava	Sistem automatizat pentru gestionarea împrumuturilor în biblioteci (aplicaţie Access)		980 USD	12 luni la beneficiar

Preţurile prezentate mai sus se referă însă numai la soft, dar nu sunt singurele costuri necesare pentru informatizare în cazul în care o bibliotecă mică, fie ea orăşenească sau comunală, îşi propune să se modernizeze. În primul rând este nevoie de cel puţin un calculator. Apoi sunt necesare: un sistem de operare şi un pachet de programe Office (Word, Excel, Acces Power Point). Se poate întâmpla ca acest calculator să fie dobândit prin sponsorizare sau donaţie. În cazul în care biblioteca se limitează la un singur calculator, pe lângă cele menţionate mai sus, mai este nevoie doar de un program dedicat de bibliotecă.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

Dacă se doreşte crearea unei reţele de cîteva calculatoare, pe lângă cele menţionate, mai este nevoie ca un calculator să fie configurat ca server; mai sunt necesare huburi, cablu pentru realizarea fizică a reţelei şi soft de reţea. Sigur că, pe lângă toate acestea, trebuie ca autoritatea financiară să dorească să asigure fonduri şi pentru consumabile, service şi eventual pentru perfecţionarea bibliotecarului în materie de operare pe calculator, dacă este necesar.

Din păcate, nu totdeauna se pun în cumpănă toate costurile necesare şi atunci se poate întâmpla ca tehnica de calcul să nu poată fi folosită pentru ceea ce a fost destinată.

În biblioteca noastră, deoarece nu facem încă împrumutul în regim automatizat, am creat o aplicaţie în Excel pentru statistica de bibliotecă, aplicaţie ce permite totalizarea automată şi listarea paginilor de statistică, conform modelului Probip 2000, folosită la sala de lectură şi la secţia de împrumut adulţi. De asemenea, pentru statisticile cărţilor inventariate sau a celor casate, precum şi pentru RMF, avem asemenea aplicaţii Excel care uşurează calculul statistic sau reportările de date şi permit totodată multiple verificări pentru corectitudinea totalizărilor. Aceste aplicaţii se folosesc la secţia Completarea, Prelucrarea şi Organizarea Colecţiilor în procesul de prelucrare a cărţilor.

Aplicaţiile în Excel menţionate mai sus, împreună cu programele pentru listarea permiselor şi a etichetelor cu numere de inventar cu cod de bare, realizate tot în Excel, pot fi folosite de orice bibliotecă dotată cu un calculator şi un pachet Office. Word-ul din pachetul Office permite editarea de text şi realizarea întregii corespondenţe în mod rapid, eficient şi în condiţii grafice deosebite, deoarece se pot crea pagini cu antetul instituţiei, iar documentele pot fi listate în numărul de exemplare dorit şi se pot multiplica oricând este nevoie.

Punând alături experienţa mea în utilizarea şi exploatarea Tinlib-ului, precum şi cunoştinţele în ceea ce priveşte utilizarea programelor din pachetul Office, am considerat că nu ar fi lipsit de interes să creez un program de bibliotecă în Access,[12] program ce poate fi utilizat de bibliotecile comunale din judeţul nostru, care nu au resurse pentru achiziţionarea unui soft dedicat, de biblioteci şcolare sau chiar de filialele bibliotecii noastre, în cazul în care vor putea fi dotate cu calculatoare şi nu vom avea în acelaşi timp posibilitatea legării lor în reţea cu sediul central.

Pentru „încălzire", am creat un program pentru o bibliotecă personală, program în care nu se are în vedere inventarierea sau evidenţa cititorilor, ci doar evidenţa titlurilor cărţilor din rafturile personale. Formularul de introducere a înregistrărilor acestui program arată ca în figura de mai jos:

---

[12] Roger Jennings, ***Totul despre Microsoft Access 2000***. Bucureşti, Editura Teora, 2001.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

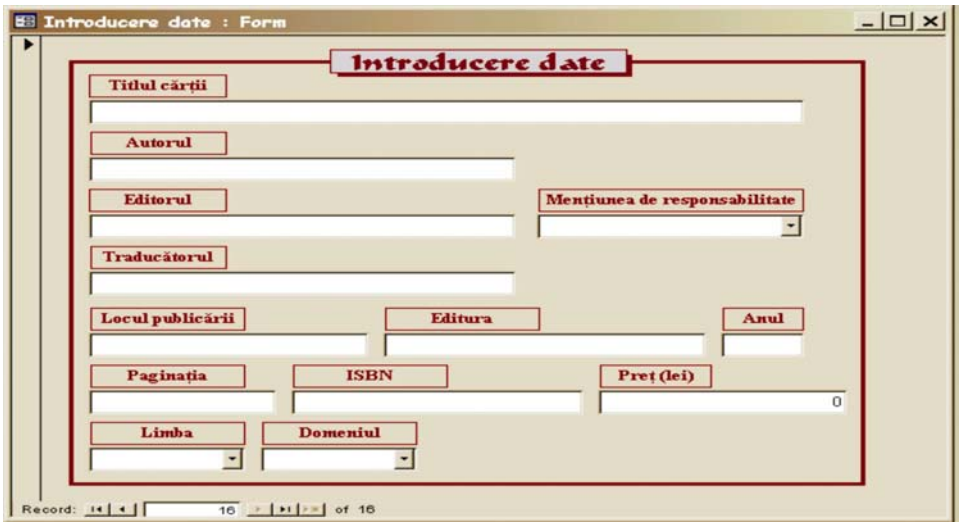

Fig. 1. *Formular de introducere a datelor în tabelul bazei de date pentru biblioteca personală*

Proiectarea bazelor de date[13] presupune fixarea structurii bazei de date şi a metodelor de prelucrare a datelor, spre deosebire de utilizarea bazei de date, care priveşte mai mult informaţiile stocate la un moment dat. Dacă în mod normal baza de date îşi schimbă frecvent conţinutul, structura ei rămâne nemodificată pe lungi perioade de timp.

În Access toate tabelele, formularele, interogările şi rapoartele sunt stocate într-un singur fişier, fapt care uşurează lucrul cu baza de date respectivă. Aceasta, deoarece deschiderea bazei de date presupune automat accesul la toate componentele acesteia, nefiind nevoie de deschiderea mai multor fişiere şi de lucrul cu mai multe fişiere separate în acelaşi timp.

Toate datele introduse în baza de date ajung într-un tabel unde sunt stocate. Se pot introduce date direct în tabel, dar această metodă este ceva mai neobişnuită. Cei mai mulţi utilizatori consideră că este mai uşor să creeze un formular special afişat pe ecran, în care să fie introduse datele. Access leagă formularul de tabel şi transferă în tabel datele care se introduc în formular.

Programul pentru biblioteci creat de mine este structurat pe două tabele de date, unul pentru evidenţa publicaţiilor şi celălalt pentru evidenţa cititorilor. Introducerea datelor în cele două tabele se face prin intermediul a două formulare: „Introducere date publicaţii" pentru crearea bazei de date a publicaţiilor, iar formularul „Cititori" pentru evidenţa utilizatorilor.

[13] Octavian Bâscă, ***Baze de date***. Bucureşti, Editura All, 1997.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

În cele ce urmează este prezentat formularul „Introducere date publicaţii” în care datele referitoare la un titlu sunt grupate prin intermediul unui tabulator, în patru grupe: responsabilităţi, date de apariţie, clasificare CZU şi subiecte, şi evidenţa cărţilor. Titlul cărţii este permanent vizibil în formular, indiferent în care secţiune a tabulatorului se face consultarea datelor referitoare la respectiva publicaţie.

Fig. 2. *Formular de introducere a datelor în tabelul pentru evidenţa publicaţiilor bazei de date pentru biblioteci mici, cuprinzând datele referitoare la responsabilităţile principale şi secundare*

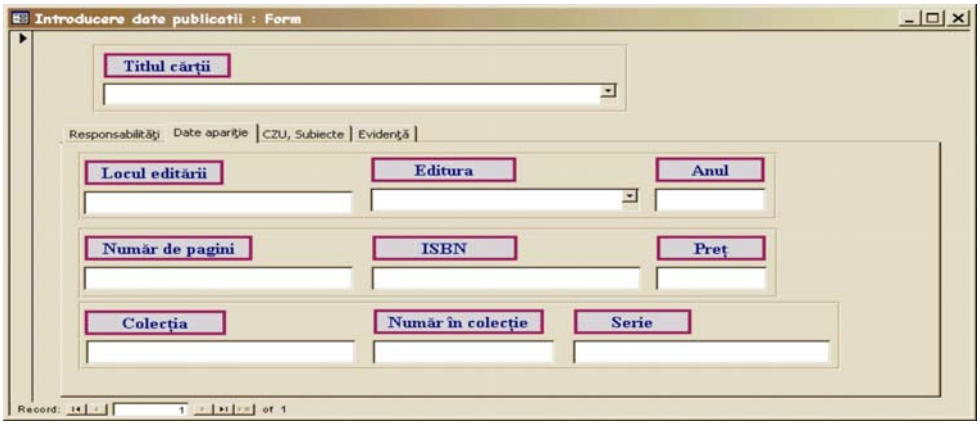

Fig. 3. *Formular de introducere a datelor în tabelul pentru evidenţa publicaţiilor bazei de date pentru biblioteci mici, cuprinzând datele referitoare la apariţia publicaţiei şi colecţie*

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

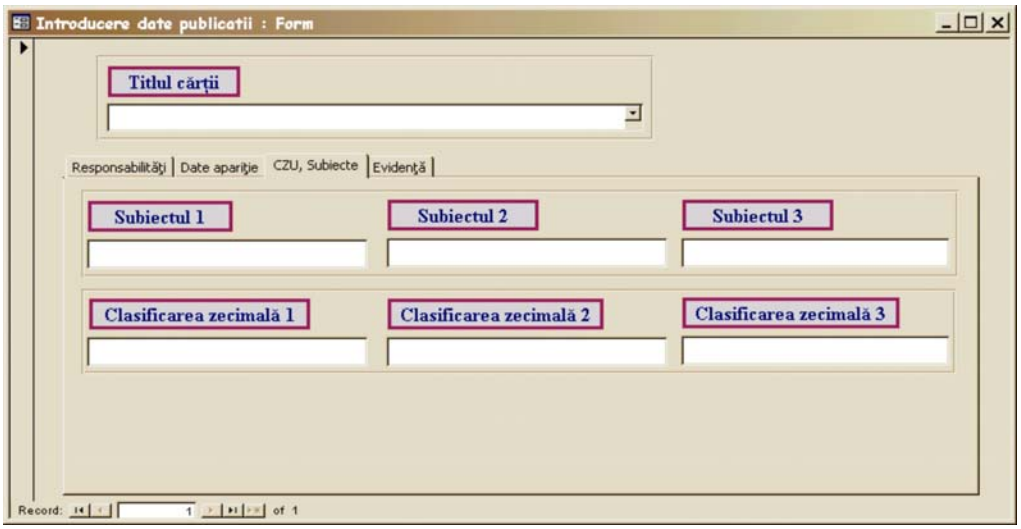

Fig. 4. *Formular de introducere a datelor în tabelul pentru evidenţa publicaţiilor bazei de date pentru biblioteci mici, cuprinzând datele referitoare la subiecte şi CZU*

Fig. 5. *Formular de introducere a datelor în tabelul pentru evidenţa publicaţiilor bazei de date pentru biblioteci mici, cuprinzând datele referitoare la inventariere*

În figurile următoare este prezentat formularul „Cititori" utilizat pentru crearea bazei de date a cititorilor şi pentru evidenţa împrumuturilor. În acest formular, numele, prenumele şi numărul de permis ale cititorului sunt

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

independente de restul datelor, care, la rândul lor, sunt grupate tot prin intermediul unui tabulator în următoarele grupe: Date personale, Domiciliu, Loc de muncă, Girant, Împrumut.

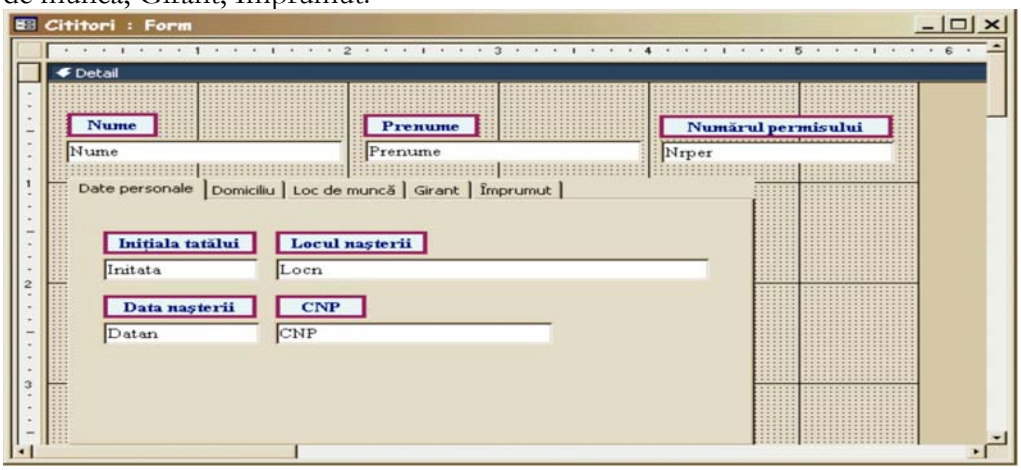

Fig. 6. *Formular de introducere a datelor în tabelul pentru evidenţa cititorilor şi împrumutului bazei de date pentru biblioteci mici, cuprinzând datele personale ale cititorului*

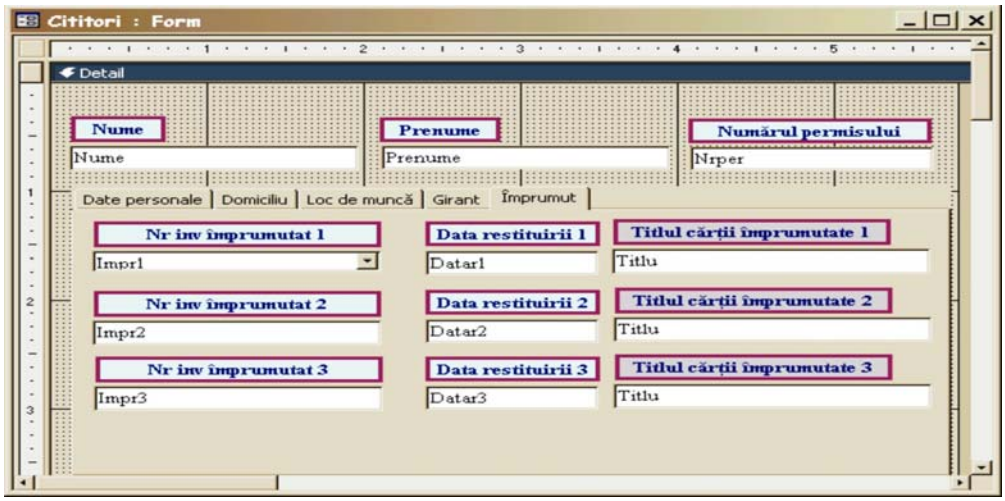

Fig. 7. *Formular de introducere a datelor în tabelul pentru evidenţa cititorilor şi împrumutului bazei de date pentru biblioteci mici, cuprinzând datele referitoare la împrumut*

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

Produsul final al aplicaţiilor de baze de date sunt rapoartele. În Access, raportul este un tip de formular continuu, destinat în mod special tipăririi. Programul Access combină datele din tabele, interogări şi chiar formulare, şi generează rapoarte ce pot fi tipărite şi distribuite celor care îi solicită. Un astfel de raport poate conţine toate datele din câmpurile unui tabel sau ale unei interogări, ori numai o parte a lor, în funcţie de solicitările şi nevoile beneficiarului programului. Pentru exemplificare este prezentat un tip de raport pentru împrumut de carte.

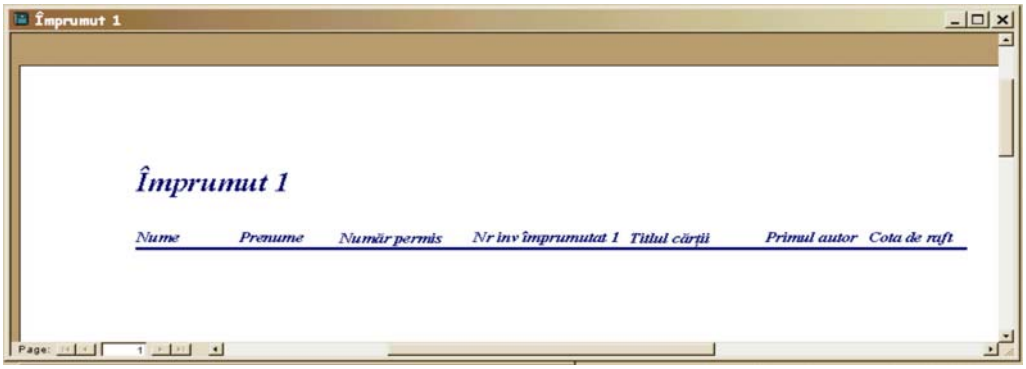

Fig. 8. *Raport cuprinzând datele cu privire la situaţia împrumutului*

Baza de date prezentată în lucrarea de faţă poate fi utilizată după o perioadă de testare. Pentru aceasta urmează să introduc date şi cititori „fictivi", imaginând în acelaşi timp tot felul de situaţii mai deosebite cu care ne-am confruntat, atât la prelucrare cât şi la evidenţa cititorilor. Trebuie testat modul în care se face împrumutul şi corectitudinea datelor regăsite la evidenţa cărţilor, a cititorilor, precum şi în partea de împrumut. De asemenea, doresc să generez o serie de rapoarte care să cuprindă, pe lângă liste privind situaţia împrumutului, a întârzierilor, şi eventuale liste de cărţi, sortate după diferite criterii. Pentru aceste situaţii va trebui să mă consult cu colegii de la diferite secţii, pentru a prevedea cât mai multe situaţii posibile de a apărea în timpul utilizării programului. Trebuie totodată, pe parcursul acestor verificări, avute în vedere şi urmărite conexiunile şi legăturile proprii prezentului program şi făcute corecturile necesare.

Consider că este foarte importantă această perioadă de testare deoarece, lucrând cu programul Tinlib am avut multe situaţii în care, după unele modificări, upgrade-uri sau generatoare de rapoarte noi, am avut surpriza de a vedea că unele probleme nu au fost rezolvate corespunzător sau au rămas unele scăpări, tocmai din cauză că nu s-au făcut testările necesare. De altfel, privitor la Tinlib, aceste probleme se rezolvau pe seama semnalărilor venite de la biblioteci către firma

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

IME, în măsura în care fiecare descoperea câte o situaţie necorespunzătoare în partea din meniu în care lucra.

Nu doresc să fac o comparaţie a celor două programe, însă, având experienţa lucrului cu programul Tinlib, doresc să evit o serie de probleme care pot să apară în orice bază de date care gestionează activitatea unei biblioteci, fie ea mai mică sau mai mare.

3. Concluzii

„*Atacaţi problemele complicate împărţindu-le în probleme mai mici pe care apoi să le puteţi rezolva*."

(Edgar Dijkstra)

Nu mai trebuie demonstrat că utilizarea calculatorului şi-a dovedit din plin eficienţa în stocarea, organizarea, regăsirea şi difuzarea informaţiei. În biblioteci, centre de informare, muzee moderne, nenumărate procese se desfăşoară asistate de calculator.

A dezumanizat calculatorul procesele în biblioteci, le-a făcut mai aride, a îndepărtat cititorul de sursa primară? Sau i-a facilitat înţelegerea, i-a câştigat timpul, l-a ajutat să se descurce în noianul de informaţii de astăzi, atât de numeroase, diverse şi rapid modificabile? Ne-am îndepărtat sau apropiat unii de alţii?[14]

Intraţi în societatea informaţiei, dacă privim retrospectiv ne dăm seama că, de fapt, instrumentele de informare îşi au originea în biblioteci. Primele surse de informare, în afară de cărţi, au fost cataloagele şi bibliografiile elaborate de bibliotecari. Pe măsură ce omenirea a acumulat noi cunoştinţe, s-a făcut simţită şi nevoia de sistematizare, de lucrări de informare tot mai cuprinzătoare şi mai diverse. Fiecare nouă sursă de informare, fiecare nou instrument a răspuns unor nevoi psiho-sociale şi culturale.

Întrucât informaţia circulă tot mai repede şi proliferează spectaculos, sursele de informare trebuie să ţină pasul cu dinamica producţiei, ceea ce face necesară aducerea lor la zi în permanenţă. Diversificarea utilizatorilor creează şi niveluri diversificate ale informării, fiecăruia corespunzându-i şi surse de informare predilecte.

Într-o societate în continuă schimbare, trebuie să ne adaptăm continuu cerinţelor ei, să ne adaptăm şi să acceptăm schimbarea, să ne obişnuim cu noua tehnică şi să o folosim pentru uşurarea propriei munci precum şi să venim în ajutorul utilizatorilor de informaţie care apelează la serviciile bibliotecii noastre. Pe lângă servirea cititorilor, rapid şi eficient în noile condiţii create de utilizarea

[14] Emil Vasilescu, ***Modernizarea - un proces continuu***, în Revista ***Biblioteca***, nr. 11-12 / 2004.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

calculatoarelor, trebuie folosită tehnica de calcul şi de către bibliotecari în munca proprie aflată în spatele deservirii utilizatorilor.

Din păcate, în acest început de veac şi de mileniu, calculatorul mai reprezintă încă pentru mulţi bibliotecari o noutate, iar unii se simt chiar timoraţi când sunt faţă în faţă cu această maşină. Ei trebuie să înţeleagă că această maşină este de fapt o unealtă care le uşurează munca, îi ajută în căutarea, găsirea şi manipularea informaţiilor. Sigur, pentru aceasta trebuie să fie instruiţi şi să se familiarizeze cu lucrul cu calculatorul. Dar, încet - încet, ne vom obişnui şi vom învăţa să-l folosim tot mai mult.

Pe de altă parte ne lovim de bugete tot mai sărace, iar forurile administrative nu se grăbesc să aloce prea mulţi bani pentru investiţii într-o instituţie care nu produce nimic, ci doar cere bani. Şi iarăşi inerţia este mare şi nu se înţelege sau nu se doreşte să se înţeleagă că tehnica de calcul pe de o parte nu merge fără consumabile, iar pe de altă parte, ea însăşi se uzează moral extrem de rapid şi trebuie înlocuită. Şi mai ales, se uită că toţi am fost elevi şi studenţi şi am avut nevoie de serviciile acestei instituţii „care înghite bani şi nu produce nimic", că tânjim de multe ori după o carte pe care nu ne permitem să o cumpărăm şi dăm fuga la bibliotecă să o împrumutăm; pensionarii cel puţin sunt în această situaţie.

Biblioteca are cititori de toate vârstele şi toate categoriile sociale şi doreşte să-i poată servi pe toţi, de la copii preşcolari la cercetători şi pensionari şi se străduieşte să facă faţă tuturor cerinţelor. Cu toate greutăţile financiare şi de mentalitate, consider că reuşim să avansăm, chiar dacă cu paşi mărunţi, dar cu dorinţă şi entuziasm. Nu putem să înotăm împotriva curentului şi nici să ne lăsăm totalmente în voia sorţii, deoarece în acest mod ne condamnăm singuri. Cel mai mult trebuie să luptăm să schimbăm nişte mentalităţi, pentru ca imaginea şi utilitatea bibliotecii să fie percepută cu totul altfel, atât în interior cât şi în afară, dar mai ales la nivelul forurilor administrative.

Informatization, Automatization and Library Computer Programmes

Abstract

We have to admit that all human activities are close connected to books. Inside of a transforming society, like ours, we need more and more to be perfectly informed; library, as the most appropriate informative, educational and recreative centre, needs to be a special place for readers, a place of spending a pleasant and useful time. More than that, its role is to offer the information the readers are asking for in a short time. From this point of view, the librarian became the liaison between readers and the information they need.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)

We are the witnesses of a new reality, that changed the way we offer and receive information; it is about the process of transformation library which is going through, from the classical to the electronical one, who' s based on computer services. Romanian librairies are going through the same process of transformation. Because of the lack of financial resources, this process was not to fast or uniform; on the contrary, sometimes it was quite slow and had many consequences. The most part of county librairies are using Tinlib as library computer programme; but some of them are using Alice or Biblis. Such programmes are quite expensive and there is very difficult for a city library, for example, to buy it.

That is why I have created a library programme, starting from my personal experience on working with Tinlib and with Office soft. The programme was created in Access and it might be used by city or communal librairies, or even school librairies, because they have no financial support to buy a more proffesional soft. More than that, the programme might be used by county library branches, if we may create an appropriate network.

BDD-A19329 © 2005 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:30 UTC)